

Misel, da bi otroci vevne stavke že iz vsakdanjega govora spoznali in umeli, je neopravičena in kaže nekako dovoljnost s polovičnimi uspehi podučevanja, kar je pa pedagogičnemu načelu: „Podučuj temeljito!“ v ostrem nasprotju. — Vsaka taka domneva (Voraussetzung), ker ni utemeljena, je naj menj rečeno, pedagogična motitev. (Dalje prih.)

Dopisi in novice.

Iz seje c. k. dež. šl. sveta dne 11. marcija 1880.

Sklepalo se je, kako se ima odgovoriti šolski občini, ki je plačala svoj dolg normalnemu šolskemu zavodu a sedaj tirja nekaj povračila, in dotično pismo (akt) napotuje se predlogom na stvar ozirajočim kranjskemu deželnemu odboru. — Prošnje za oproščenje šolnine iz srednjih šol se razrešujejo. — Učitelj na realki se imenuje sè stalnim. — Prošnja vdove meščanskega učitelja za postavno odpravnino (Abfertigung) se sprejme. — Stalno se umeščajo jeden nadučitelj, dva učitelja in dekliska učiteljica. — Prošnja samostanskega predstojništva, da napravite dve kandidatini učiteljski izpit za splošne ljudske šole, predlaga se na višje mesto. — Sklepa se, da se ima poročilo ravnateljstva c. k. učiteljišča, kar se tiče uravnave moškega in ženskega učiteljišča zastran teoretičnega in praktičnega izobraževanja gojencev za ljudske šole sè slovenskim poučnim jezikom, predlagati na višje mesto. — Razrešujejo se pritožbe čez kazni zarad šolskih zamud, potem tudi prošnje za nagrado in denarno pripomoč.

— Dne 24. marcija 1880. — Posvetovanje je bilo o troškovniku za aktivne plače ljudskih učiteljev za l. 1881, ki se imajo plačati iz normalnega šolskega zaklada, in to se ima naznaniti kranjskemu deželnemu odboru, da dene to v predštev pri normalnem šl. zakladu.

Razsojena je bila pritožba kranjskega deželnega odbora, ki je ugovarjal razsodbi c. k. okraj. šl. sveta, kar se tiče stanarine nekemu nadučitelju.

Dva učenca sta bila po nasvetu ravnateljstev na učiteljiščih šolnine oproščena.

Priterdi se c. k. učiteljišču v Ljubljani, ki je nekoga izključilo (lokalno) dvema pa vzelo državni štipendiji.

Gojencem na učiteljiščih so državne štipendije ali zvišali ali na novo podelili, in učencem na pripravnici so dali državne podpore.

Dva ljudska učitelja sta bila stalno umeščena.

Razreševale so se tudi pritožbe o kaznih zarad šolskih zamud; potem tudi prošnje zarad nagrade in denarne pripomoči.

Pri tej seji se je poslovil c. k. deželni predsednik, ki je odšel v Berno za c. k. namestnika; sklenilo se je dalje poslati »Slov. Narodu« popravek, ki je pisal dne 18. marcija št. 64 nekaj o seji dež. sl. sveta 11. marcija; imenoval je namreč poročilo ravnateljstva o slov. jeziku na učiteljiščih napöten po besedah nekoga uda dež. šl. sveta »eine noch nicht vorgekommene Entstellung der Wahrheit«. »Slov. Narod« je tudi prinesel ta popravek. — No, tudi slavni gospodje preklicujejo tu in tam svoje izjave.

Slovinci, ustanovimo si napredovalne šole za našo mladino. »Slov. Narod«. Podlaga slovenskemu narodu so slovenski kmetje. — Bogatstvo mest in trgov je odvisno od blagostanja kmetov. Slabo stanje avstrijskih mest izvira večidel iz revščine na kmetih in se ne bo prej zboljšalo, kakor da postane

kmetski stan premožnejši in začnó mestjani sami boljše gospodariti. Pariza bi ne prištevali dandenes med najbogatejša mesta vsega sveta, če bi ne bila vsa Francija tako premožna. V naslednjem hočem le kratko navesti nekatere praktične nasvete, kako nam je mogoče zboljšati materialno stanje naših kmetov, ter povzdigniti slovenski narod na stopinjo visoko civiliziranih. — Najvažnejše sredstvo je odgoja, ki meri na razvoj razuma in volje. Dobro odgojo morejo otroku in mladeniču dati le modri starši in dobre ljudske šole.

Če terdim, da so sedanje učilnice slabe, ne nameravam s tem vpeljevati starih šol, kakor smo je imeli pred letom 1868. — Kar je v sedanjih sistemi dobrega, naj ostane; le realni predmeti se naj odpravijo in učé samo formalni: branje, razlaganje tega, kar se je bralo, pisanje, računstvo, petje, estetična gimnastika in krščanski nauk se naj le uči v ljudskih šolah. — Da je estetična gimnastika za šolarje na kmetih bolj sposobna, kakor sedanje nemško »turnanje« mi bo menda vsak pedagog priterdil. Ne ozirajoč se na to, koliko pomorejo estetične vaje razvitiu lepšega vedenja in čuta do poštenosti sploh, hočem le eno gospodarsko korist navesti: Vzemimo zopet našo kmetsko občino s 4000 prebivalci; ako bi bili vsi estetično izurjeni, bi vsak na svoje oblačilo in obuvalo toliko bolj pazil, da bi si prigospodaril dva for. vsako leto, v 30 letih bi imel vsak 137 for. in vsi 548.000 for., za kar bi znali spraviti 304 srebrne pluge. — V računstvu na pamet in s številkami naj se šolarji posebno dobro izurijo, ker se s tem um najgotovejše razvija.

Učitelj naj bode v ozke dotiki s starši svojih šolarjev, da se pogovori z njimi o nravnej odgoji. — Učitelj naj vsak mogoč način, čut do poštenja in časti uže v mlada srca vsajuje. Naj se vpeljejo javne skušnje in darila za vsak predmet posebe in za lepo obnašanje. — Tega se bodo otroci bolj veselili kakor sedanjih veselie, ki némajo tako ugodnih nasledkov za nravno odgojo.

Otrok naj obiskuje ljudsko šolo, dokler se v navedenih predmetih dobro ne izuri, naj mu treba za to pet ali osem let.

Nij naloga ljudske šole, pripravljati za srednje šole. — Na Pruskem, Francoskem in Angleškem so gimnaziji devetrazredni. Ne bo torej preveč, če se pridene tudi našim gimnazijam en gramatikalno-pravopisni razred, ki bo pripravljaj za uspešno podučevanje v latinščini.

Se bolj kakor površni nauk v otročjih letih je škodovala sedaj brezsolna dōba naše mladine od dvanajstega (?) do dvajsetega leta, ki je najvažnejša za razvoj uma in volje; v tej dōbi se razvije človeški značaj; v tej dōbi je nagon k učenju najmočnejši; v tej dōbi bi se mladina veliko koristnega naučila, če bi se jej dala prilika. — Noben mladenič in nobena deklica bi pa ne smela v tej dōbi brez vse šole biti.

(Dajje prih.)

Na Dolgem je umerl 25. marca Matevž Mrak, učitelj v pokoju, v 64. letu svoje starosti. Kako je bil ranjki priljubljen in spoštovan, pokazalo se je pri njegovem pogrebu na veliko saboto popoldne, h kateremu so se kljub neugodnemu času zbrali 4 duhovni in eden učitelj, ki so ga z lepim petjem po poti spremljevali in potem se na grobu: »Jamica tiha« mu v slovo zapeli. Za pogrebom je šla tudi šolska mladost s svojim banderom in velika množica ljudstva. Ko so ranjkega zagrebli, se niste le udova in hči jokali, ampak v marsikterem očesu so solze igrale zavoljo zgube verlega, blagega moža. Ranjki je opravljaj učiteljsko in organistovsko službo celih 43 let. Začel je v Podbrezjah, kjer so bili tadaj še ranjki ameriški misijonar gosp. Pirc za župnika. Služil je potem v Gorjah, v Zaspah, na Koroški Beli in zadnjih 10 let tukaj

na Dolgem. Kjerkoli je hodil in služil, povsod so ga spoštovali zavoljo njegovega pohlevnega obnašanja in izgledno keršanskega življenja. Dokler je le hoditi mogel, je šel vsaki dan k sv. maši. Kerčme skoraj ni poznal; in kako bi bil tudi pri pičlih prejšnjih dohodkih sebe in družino pošteno preredit? Od mnovega petja in teskega podučevanja v šoli dobil je naduho, ktera ga je prisilila, da je pred dvema letoma prosil za pokojnino; ali kaj, da zaželjenega pokoja vendar ni vžival. Njegova bolezen ga je namreč tako hudo nadlegovala, da se je vsakemu smilil, kdor ga je le videl. Dve leti ni več v postelji spal, ampak noč in dan je moral na stolu sedeti in k tlom držati noge, iz katerih mu je vedno teklo, kar ga je silno sklelo. Vender je vse te bolečine voljno prenašal in kakor je svojo pokojnino le na stolu preživel, je tudi na stolu sedé umrl. Zdaj se bo saj spočil, kar mu tukaj ni bilo dano. Naj blagi mož v miru počiva!

Naj še dostavimo, da je bil ranjki, kakor sploh učitelji iz stare šole, duhovščini posebno vdan, in da ga ni bilo sram, če bi bil katerikrat duhovna za sv. mašo napravil. Zatoraj so ga pa tudi duhovni radi vidili med seboj, in bi jih bilo gotovo še več prišlo k pogrebu, ko bi bile okoljsčine pripustile. Tudi kot organist je bil ranjki pri ljudeh zelo priljubljen. Saj ve, da je petje po Riharjevem vodil in ko je njegov naslednik, gospod Povše, cecilijansko petje s privoljenjem župnika vpeljal, se ljudje takega petja dolgo niso mogli privaditi. Vender zdaj, ko je imenovani gospod vsled lastne prošnje na Kočevsko bil prestavljen, ga ljudje zelo pogrešajo, posebno v praznikih, kadar orglje molče.

Deržavnih štipendij na možkem učiteljsišču po 100 gl. je dobilo 16 gojencev, po 50 gl. pa 40; na pripravljavnem tečaju 14 gojencev po 50 gl.; na ženskem učiteljsišču pa 37 gojenk po 50 gl. Samo prvega polleta sta imela deržavnih štipendij dva po 100 gl. in štirje po 50 gl.; na ženskem uč. pa sedem po 50 gl.

>L. Schlzgt.<

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V šolskem okraju Kranjskem. Na 4razredni ljudski šoli v Kranji, 4. učit. služba, l. p. 450 gl., do konca aprila t. l. — Na 1razredni šoli v Naklem pri Kranji, učit. služba, l. p. 450 gl. in stanovanje, do 7. maja t. l.

V šolskem okraju Litijskem. Na 3razredni ljudski šoli v Zagorji, 3. učit. služba, l. p. 400 gl.; do 15. maja pri c. k. okraj. šl. svétu v Litiji.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Stalno umeščeni g. g.: Janez Lukan, v Koprivniku (Nesselthal) na Kočevskem; Adalbert Ribnikar, v Logatcu; Jakob Marn, dosihmal v Suhu, v Preser in S. Kokalj, v Mošnah.

>L. Schlzgt.<

Nove Greinerjeve pisanke

za učence ljudskih šol v desetih številkah se dobivajo
na debelo in na drobno pri

Leopoldu Pirker-ju v Ljubljani.